

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 8 września 2022 r.

BADK.DPK.133.114.2022 GK

P10-58/22	Data wpływu petycji 18 lipca 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 6 września 2022 r.

**ULGOWE PRZEJAZDY
ŚRODKAMI TRANSPORTU ZBIOROWEGO
TEMAT
UPRAWNIENIA DO ULG W PRZEJAZDACH
DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ WZROKU**

WNOSZACY PETYCJE: petycja zbiorowa

Polski Związek Niewidomych.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, w celu wprowadzenia jednolitego systemu ulg na przejazdy.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji podnieśli, że osoby ze schorzeniami narządu wzroku często napotykają trudności związane z przejazdami autobusowymi. Wnioskują o zmianę przepisów, aby je udoskonalić i tym poprawić komfort podróżowania osób z niepełnosprawnościami.

Wnoszący petycję postulują wprowadzenie jednolitych przepisów regulujących przewóz osób, z zastrzeżeniem ich prawa do zakupu biletu ulgowego u każdego przewoźnika w komunikacji podmiejskiej, dalekobieżnej, jak i międzynarodowej. Wskazali, że obecnie na rynku jest wielu przewoźników transportu publicznego, w tym przewoźników prywatnych, którzy nie uwzględniają ulg ustawowych dla osób z niepełnosprawnością lub stosują je częściowo. Często przewoźnicy mają swoje wewnętrzne regulacje, np. jeden z przewoźników oferuje osobom z problemami wzroku możliwość sprzedaży biletów z ulgami ustawowymi ale tylko na wybranych połączeniach - w porach nocnych. Bilety sprzedawane niepełnosprawnym obejmują miejsca w tańszych strefach, które z reguły znajdują się na górze pojazdu. Autorzy petycji uważają, że osoby niepełnosprawne nie są traktowane na równi z innymi pasażerami. Niektórzy przewoźnicy w ogóle nie mają w ofercie biletów z ulgami dla niepełnosprawnych. Ustawa powinna zobowiązać wszystkich przewoźników, jeżeli zdecydują się na usługę przewozu osób, do respektowania prawa do zakupu tańszego biletu.

Autorzy petycji wnioskują o nałożenie obowiązku honorowania ulg ustawowych przez prywatnych przewoźników oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym podróżowania w każdym rejsowym połączeniu. Wnoszą też o doprecyzowanie nazewnictwa poszczególnych ulg, w szczególności dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Uważają, że zakup ulgowych biletów w autobusach bywa trudną sytuacją dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Problematiczna może być nieprecyzyjność sformułowania nazwy ulg oraz brak jednolitego systemu numeracji poszczególnych ulg na terenie całego kraju. Petytorzy podkreślają, że należy to doprecyzować, aby uniknąć podobnych problemów przy zakupie biletów w autobusach w przyszłości. Z racji tego, że zarówno dla osób legitymujących się

znacznym stopniem niepełnosprawności, jak również stopniem umiarkowanym, rozróżnieniem nazwy na bilecie staje się dodatkowy opis „niesamodzielny” w odniesieniu do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Autorzy petycji uważają, że bardziej praktyczne zastosowanie miałyby rozgraniczenie na stopnie niepełnosprawności, a nie ze względu na to czy dana osoba jest samodzielna czy niesamodzielna.

W petycji podkreślono, że nie wypracowano do tej pory jednolitej i obowiązującej w całym kraju listy ulg w przejazdach autobusowych. Powoduje to trudności w zorientowaniu się pod jakim numerem przypisano ulgę u różnych przewoźników. Sytuacje, w których przy zakupie biletów trzeba podawać pełną nazwę ulgi, nie chronią danych osobowych obywateli. Przy wejściu do autobusu lub pociągu niepełnosprawny powinien oddawać jedynie numer danej ulgi, np. ulga numer 5. Pod konkretnymi numerami byłaby zaszyfrowana np. ulga „niewidomy niesamodzielny”, która obowiązywałaby na terenie całego kraju. Autorzy petycji podnieśli, że samo okazanie legitymacji osoby niepełnosprawnej nie wystarczy, ponieważ kasy wydające bilety nie posiadają czytnika zaszyfrowanych informacji i w dalszym ciągu należy podawać publicznie uprawnienia co do konkretnej ulgi.

Petytorzy wnioskuje też o wprowadzenie obowiązku szkoleń pracowników w zakresie obsługi osób z różnymi niepełnosprawnościami przez kompetentne instytucje oraz o dodanie możliwości składania skarg na przewoźników do podmiotów niezależnych, niepowiązanych z przewoźnikiem, zarówno w transporcie publicznym, jak i u prywatnych przewoźników.

Ponadto w petycji wskazano, że obowiązek stosowania ulgowych przejazdów ma zapobiec dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, która może być spowodowana nieujęciem w cennikach z prawem do ulgowych przejazdów osób z niepełnosprawnościami.

Autorzy petycji złożyli wraz z petycją szczegółowy projekt ustawy, który stanowi odpowiedź na problemy osób z niepełnosprawnościami związane z zakupem biletów objętych ulgami oraz scalający różne systemy nazewnictwa ulg. Nadto projekt ma na celu m.in. wprowadzenie kontroli nad prywatnymi przewoźnikami realizującymi przewozy poza systemem publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295) w art. 1 wskazuje zakres przedmiotowy ustawy. Reguluje ona uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych. Zgodnie z ust. 2 przepisów tej

ustawy nie stosuje się do komunikacji miejskiej.

W art. 1a zawarto regulacje dotyczące ulgowych przejazdów kolejowych w klasie 2, informacje dotyczące dopłat do biletów oraz definicje legalne:

1. Uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego przysługują w klasie 2 wyłącznie w określonych kategoriach pociągów i na podstawie określonych rodzajów biletów.

2. Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu w klasie 2 na podstawie biletów jednorazowych korzystająca z przejazdu w klasie 1 zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

3. Przewoźnicy wykonujący publiczny transport zbiorowy mogą wprowadzić uprawnienia do bezpłatnych albo ulgowych przejazdów dla swoich pracowników oraz emerytów i rencistów i najbliższych członków rodzin.

Definicje stosowane w ustawie wskazano i doprecyzowano ust. 4 - ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) osobach niezdolnych do samodzielnej egzystencji - należy przez to rozumieć osoby całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albo posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, bądź inwalidów I grupy, jeżeli orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidzkiej nie utraciło mocy;

2) dzieciach i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych - należy przez to rozumieć dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne do ukończenia 24 roku życia oraz studentów dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych do ukończenia 26 roku życia;

3) opiekunach lub przewodnikach - należy przez to rozumieć jedną osobę pełnoletnią, a w przypadku przewodnika osoby niewidomej - osobę, która ukończyła 13 lat, albo psa - przewodnika;

3a) środkach publicznego transportu zbiorowego - należy przez to rozumieć środki transportu wykorzystywane w transporcie kolejowym lub drogowym, w przewozie o charakterze użyteczności publicznej, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2136 i 2371);

4) uldze 100% - należy przez to rozumieć uprawnienie do uzyskania w kasie biletowej

przewoźnika biletu z ulgą 100% wydawanego nieodpłatnie.

W ust. 5 wskazano, że ilekroć w odrębnych przepisach jest mowa o środkach publicznego transportu zbiorowego, w których przysługuje ulga za przejazd, z wyłączeniem komunikacji miejskiej, przez środki publicznego transportu zbiorowego należy rozumieć środki określone w ust. 4 pkt 3a.

Do ulgi 95% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego, na podstawie biletów jednorazowych, jest uprawniony przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji (art. 2 ust. 3).

Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego są uprawnione następujące osoby (art. 2 ust. 5):

1) dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne - na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych;

2) jedno z rodziców lub opiekun dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych - na podstawie biletów jednorazowych.

Uprawnienie to obejmuje wyłącznie przejazd z miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej, placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, a także na turnus rehabilitacyjny - i z powrotem.

Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione cywilne niewidome ofiary działań wojennych uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji (art. 2 ust. 7).

Do ulgi 93% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, są uprawnione osoby niewidome uznane za niezdolne do samodzielnej egzystencji (art. 2 ust. 1a)

Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego

kolejowego oraz autobusowego, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, są uprawnione osoby niewidome, jeśli nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 3).

Art. 8b ustawy reguluje kwestię dopłat dla przewoźników, stanowiąc, że przewoźnicy kolejowi, wykonujący krajowe przewozy pasażerskie, otrzymują z tytułu obowiązujących ustawowych ulg dotację przedmiotową na podstawie art. 22 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. poz. 591, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U z 2022 r. poz. 180) w art. 82b reguluje skargę na przewoźnika drogowego w sprawie naruszenia przepisów.

W przypadku gdy pasażer został zawiadomiony przez przewoźnika drogowego o nieuwzględnieniu wniesionej do niego skargi na podstawie art. 27 rozporządzenia nr 181/2011 albo nie uzyskał odpowiedzi na taką skargę w terminie określonym w art. 27 tego rozporządzenia, może wnieść skargę na przewoźnika drogowego w sprawie naruszenia przepisów rozporządzenia nr 181/2011. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi jest:

1) w przewozach regularnych w krajowym transporcie drogowym - organizator publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym;

2) w przewozach regularnych w międzynarodowym transporcie drogowym - organ właściwy do wydawania zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w międzynarodowym transporcie drogowym, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. a;

3) w przewozach regularnych w transporcie drogowym realizowanych w strefie transgranicznej w rozumieniu ustawy o publicznym transporcie zbiorowym - organizator publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 7 ust. 1 tej ustawy.

W przypadku gdy przewozy, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, są realizowane w formie samorządowego zakładu budżetowego, organem właściwym do rozpatrzenia skargi jest wojewoda.

Do skargi pasażer dołącza kopię skargi skierowanej do przewoźnika drogowego, kopię odpowiedzi na tę skargę albo oświadczenie, że odpowiedź nie została udzielona w terminie określonym w art. 27 rozporządzenia nr 181/2011, a ponadto:

- 1) kopię biletu lub potwierdzonej rezerwacji na daną trasę,
- 2) inne dokumenty potwierdzające naruszenie przepisów rozporządzenia nr 181/2011 - o ile je posiada.

INFORMACJE DODATKOWE:

Autorzy petycji postulują wprowadzenie obowiązku stosowania ulgowych przejazdów w regularnych przewozach dla osób z niepełnosprawności przez prywatnych przewoźników, którzy realizują przewozy poza systemem publicznego transportu o charakterze użyteczności publicznej. W obecnym stanie prawnym ustawowy obowiązek stosowania w cennikach ulgowych przejazdów ciąży na przewoźnikach realizujących zadania w ramach publicznego transportu w przewozie o charakterze użyteczności publicznej. Petytorzy twierdzą, że prywatni przewoźnicy realizujący regularne przewozy poza publicznym transportem o charakterze użyteczności publicznej nie są zobowiązani do stosowania w cennikach ulgowych przejazdów.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, przewoźnik drogowy wykonujący przewozy regularne osób, musi uzyskać zezwolenie na przewozy regularne. Ponadto przewoźnik ten, wykonując przewozy regularne osób, zgodnie z art. 18a tej ustawy, ma obowiązek uwzględniać uprawnienia pasażerów do ulgowych przejazdów określonych w odrębnych przepisach. Oznacza to, że każdy przewoźnik wykonujący przewozy regularne, niezależnie od formy organizacyjnej przedsiębiorcy, ma obowiązek przestrzegać warunki określone w ustawie, na podstawie której zezwolenie to zostało wydane, a więc również respektować prawo do ulg przejazdowych, określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.

Sankcją za odmowę sprzedaży biletu ulgowego osobie uprawnionej może być cofnięcie przewoźnikowi zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych z powodu naruszenia lub zmiany warunków, na jakich zezwolenie zostało udzielone - cennik opłat stanowi jeden z tych warunków. Organem wydającym zezwolenia na przewozy regularne w krajowym transporcie drogowym jest wójt, burmistrz albo prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa, w zależności od zasięgu przewozów.

Zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym zapewnienie działania publicznego transportu zbiorowego na danym obszarze to zadanie organizatora publicznego transportu zbiorowego - właściwej jednostki samorządu terytorialnego (art. 7 ust. 1).

Publiczny transport zbiorowy jest to powszechnie dostępny regularny przewóz osób, wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej. Może odbywać się na podstawie:

- 1) umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
- 2) potwierdzenia zgłoszenia przewozu;

3) decyzji o przyznaniu otwartego dostępu albo ograniczonego dostępu, o których mowa w art. 29c ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

Zagadnienie ulgowych przejazdów reguluje ustawa z dnia 20 czerwca 1994 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Ustawa ta odnosi się do „regularnych” przewozów osób.

Ustawa o transporcie drogowym, przewóz „regularny” definiuje jako przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i określonymi trasami (art. 4 pkt 7).

Przewoźnik może przyznać pasażerom ulgi komercyjne, niezależnie od ulg ustawowych. Obowiązuje zasada, że ulgi lub zniżki komercyjne są udzielane w innym wymiarze niż ulgi ustawowe. Oznacza to, że przy zakupie biletu z ulgą ustawową nie można skorzystać z innych ulg. To pasażer wybiera z jakiej ulgi skorzysta.

Definicję legalną przewoźnika zawiera art. 4 ust. 1 pkt 11 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym - przewoźnikiem jest przedsiębiorca uprawniony do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób na podstawie potwierdzenia zgłoszenia przewozu, a w transporcie kolejowym - przewoźnik kolejowy wykonujący przewóz osób na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych albo decyzji o przyznaniu otwartego dostępu albo decyzji o przyznaniu ograniczonego dostępu, o których mowa w art. 29c ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

Autorzy petycji wnoszą o wprowadzenie jednolitej numeracji wszystkich ulg, które powinny zostać ujęte w rozporządzeniu ministra do spraw transportu – założyli system numeracji od 1 do 24, według poniższej tabeli.

nazwa ulgi	numer
emeryt i rencista w wymiarze dwóch przejazdów w roku	1
cywilna ofiara działań wojennych z niepełnosprawnością wzroku niezdolna do pracy	2
cywilna ofiara działań wojennych z niepełnosprawnością wzroku niezdolna do samodzielnej egzystencji	3
działacze opozycji antykomunistycznej	4
dzieci/młodzież	5
dzieci/młodzież/studenci z niepełnosprawnością	6
honorowy dawca krwi	7
inwalidzi wojenni i wojskowi z umiarkowanym/lekkim stopniem niepełnosprawności	8
inwalidzi wojenni i wojskowi ze znacznym stopniem niepełnosprawności	9
kombatanci	10
kombatanci będący inwalidami wojennymi lub wojskowi ze znacznym stopniem niepełnosprawności	11

kombatanci będący inwalidami wojennymi lub wojskowi z umiarkowanym/lekkim stopniem niepełnosprawności	12
nauczyciele	13
opiekun/przewodnik kombatanta/inwalidy ze znacznym stopniem niepełnosprawności	14
osoby z niepełnosprawnością narządu wzroku ze znacznym stopniem niepełnosprawności	15
osoby z niepełnosprawnością narządu wzroku z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	16
osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności	17
posiadacze Karty Polaka	18
rodzic/małżonek rodzica - Karta dużej rodziny	19
rodzic/opiekun dziecka/młodzieży z niepełnosprawnością	20
senior (lub osoba powyżej 60. roku życia)	21
studenci do 26 lat/ doktoranci do 35 lat	22
weterani	23
żołnierze	24

OPRACOWAŁA

Gabriela Kopania

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz